HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בבא דרישא פטור ומותר. תמן מכסול[א] ואפילו מיירי שהיה יכול ליטלו אפילו לא היה בידו דלא עבר משום לפני עור דמושיט כוס יין לנזיר מוקי לה בפ"ק דמס' עבודת כוכבים (דף ו:) דקתי בתרי עברי דנהרא[ב] מ"מ איסור דרבנן מיהא איכא דאיכא שמייב להפרישו מאיסור[ג] ואפילו אי מיירי בנכרי דלא שייך לפני עור[ד] מיהו איסור דרבנן מיהא איכא דתניא בשילהי פירקין (דף יט.) נותנין מזונות לנכרי בחצר נטלו וילא אין מזקקין לו משמע דווקא כשהנכרי בחצר אבל אם עומד בחוץ ופושט ידו לפנים משמע דאסור ליתן[ה] להדיא ע"מ להוציא ויש לומר דמיירי בנכרי והחפץ של נכרי דאפילו מכניס ומוציא כל היום אין כאן איסור כלל כיון שאין החפץ של בעל הבית[א]: **בר מהני תלת.** הקשה ר"ת הא איכא הא דתנן בפרק במה מדליקין (לקמן מט:) המכבה את הנר מפני שהוא מתירא כו' ואם בשביל החולה שיישן פעור ומוקי לה בחולה שיש בו סכנה וא"כ הוא פטור ומותר דאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ותירץ דהא מלתא דפשיטא היא ולא איצטריך ליה לשמואל לאשמעינ' כדמשני בסמוך דלא איצטריך ליה לאשמעינ' פטורי דלא קעביד מעשה ולד נחש מיירי בדליכא סכנה שיוכל להנצל בענין אחר אלא משום צערא שרו ליה רבנן כמו במפיס מורסא וכן מוכח בריש פרק שמונה שרצים (שם קו:): דלד נחש לאו משום סכנה פטור דהא מוקי לה כר"ש דאמר מלאכה שאינ"ל פטור עליה[ד] וע"ק לר"י והא איכא הא דתני' בפ' במה אשה (שם סב.) ר"ל פוטר בכובלת ובגלוחית של פליטון והוא פטור ומותר דהא בברי' אחרת קתני התם רא"ל יוצאה אשה בכובלת לכתחלה ומיהו ר"י בשם ר' אברהם דלא חשיב שמואל אלא פטורים השנויין במשנה דלד לגי משנה היא בהאומרת (שם ד' קו:) הלד נחש ומפיס מורסא משנה היא בעדיות (פ"ב מ"ה) ולפריס דגרסי בפ' במה אשה (שם ד' סב.) איידי דאמר ר"מ חייב חטאת א"ל איהו פטור אבל אסור ר"מ לדבריך נמי לכל היותר לא יהא אלא פטור אבל אסור לפי גרסת זו אתי שפיר[ה]: **חצד נחש.** הקשה הה"ג דשמואל אדשמואל דהכא אבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לגופה אבל אסור לר"ש[ו] ומשום צערא דגופא שרי וכפ' כירה (לקמן מב.) אמרינן בדבר שאין מתכוין אבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה אבל אסור לר"ש דשמואל קאמר דלר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור בהני תלת פטור ומותר כמו שמואל בסוף האומרת (שם קו.) דולאי פטור ומותר קאמר ועוד אם לא ס"ל כר"ש ומיהו לדידן קי"ל כר"ש דרבא דהוי בתרא אבר כותיה אבר בריש נוטל (שם קמא:)[ז]: **ומפיס מורסא.** בעדיות (פ"ג שם) תנן אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור וא"ת היכי מתחייב אפתיחת פה דמורסא הא אמרינן לקמן בפ' חבית (ד' קמו.) כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח ותירץ ר"ת דהאי נמי עשוי להכניס אויר' ולהוציא ליחה: **פטורי דאתי לידי חיוב חטאת.** מה שפירש"י דעקירות קאמר[א] אינו נראה לר"י חדא דעקירה בלא הוצאה אינה אלא מלטוול בעלמא ואין בה דרך חיוב אבל אם עקר לגמרי אינו נראה לר"ת דהאי נמי עשוי להכניס אויר' ולהוציא לפטור דעני בחטאת ודעשיר בחטאת כדאמרינ' בריש ריב"א דאתי לידי חיוב חטאת היינו אותו שפושט את ידו ומכניסה או מוציאה[ב] דכוותה בבא דרישא חייב חטאת והכא פטור לפי שלא עשה כל המלאכה שחיסר ממנה מעט או עקירה או הנחה והבית ראייה מירושלמי[ג] דקאמר לא אתיא מתני' אלא פטור אגבד החיוב ומשום הכי לא חשיב אלא פטור של אותו שבגבדו חייב למעלה בבבא דרישא כגון פשט הערי את ידו לפנים ונטל בעה"ב כו' וקתני הערי חייב פטורה דידיה חשיב בבבא דרישא בפשט הערי את ידו לפנים וכו' וכן בבעה"ב: **שניהם פטורין והא איתעבידא מלאכה מבינייהו.** אינו אלא אמתני' שהרי ריש"ל דשניהם פטורין דהיינו פשט הערי את ידו לפנים[ד] אבל אמתני' דקתמר פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קאמר אבל מעלת לית בהו אלא שניהם פטורין דקתני מתני'[ו] ואמתני' והא איתעבידא מלאכה מבינייהו ולא פריך שיתחייב הראשון[ז] דאין הכי אם עשה הנחה וגמר המלאכה יתחייב הראשון[ח] אלא אשני קא פריך שיתחייב לפי שעל ידו נגמרה המלאכה: **בעשותה.** בכל הספרים גר' העושה את כולה ולא העושה מקצתה יחיד שעשה שאותה חייב אנים שעשאוה פטורין פטורים דקרא נראה דבעשותה אלא אם כן דרש ליה אמלאכה כלומר בעשות אותה וכולה מיירי בזה עוקר וזה מניח ואינו אלא כפל מלה וליכא למימר[ט] דב' שעשאוה איירי בג' שעשאוה בגת אחת[ב] בפרק המצניע (לקמן נג. ופס) משמע דאיריכי תרי קראי לזה עוקר וזה מניח ולב' שעשו מלאכה בגת אחת ועוד דבאיתמר נמי דקאי אמתניתין נמי קאמר אלי ליגמע יחיד ועשה אותה וכו' אך קשה דבפרק המצניע (שם.) משמע דזה עוקר וזה מניח ובפרק המצניע (ג"ז שם.) נמי פוטר ר"ש זה אינו יכול וזה אינו יכול אע"פ שהיה במשכן כגון ב' שנושאין את הארון ובירושלמי פרק הזורק אמר תנן אמר זגזחטראות ברשות הרבים כו' היו אמיתן בדיוטא אחת המושיט חייב אמר רב חמא בשם ר' מייסא ובלבד על ידי ב' ופריך בכל אתר אמרת ב' שעשאוה פטורין וכאן אמרת חייבין ומשני שכך היתה עבודת הלוים והשתא מה בכך היתה עבודת במשכן מ"מ הוי ליה לפטור מושיט כיון דשניהם עושין אותה[א] ונראה לר"י דבמושיט אין זה עוקר וזה מניח אלא המושיט עשה עקירה והנחה[ב] ולא קשיא ליה בירושלמי אלא אמה אתינו מחייב מושיט אלא כשהבירו מקבל מידו אבל אם המושיט מניחו על רשות היחיד [אחר] פטור ובכל מקום על ידי הבירו פטור [טפי] כגון ב' שעשאוה וכאן אינו מתחייב אלא על ידי הבירו[ג]: **איתמר** נמי בו'. מימה דמייתי סייעתא מתמעתא לבריתא ופרק קמא דקדושין (ד' ו.) פריך[ד] יהודה ועוד לקרא וי"ל דנזרקה מפי חבורה דקאמר היינו חבורה של תנאים ור"י תירץ[ה] משום דבריי' דלעיל לא מתניתא בי ר' חייא ור' אושעיא[ו]: **עקירת גופו בעקירת חפץ דמי או לא.** נראה לר"י דהכי נמי מצי למיבעי לענין ב' הנחה כגון שהוציא חפץ לר"ה ועמד שם לפום ולא הניחו ע"ג קרקע אם הנחת גופו הוה כהנחת חפץ או לא ומתמני' דקתני אם בטנות מתוכה והוציא העני חייב ליכא למיפשט דליכא לאוקמא[ז] שהניחו ע"ג קרקע וא"ת ג' וחמתי לא פשיט ממתניתין (ד' יא:) דקתני לא יצא החייט במחטו שמא ישכח וילא ואי עקירת גופו לאו לר"י כלשון אחר דגרס ידו דבתר גופו גרירא בעי עקירה ולמתי דגרס נמי ידו לא נייח מפרש ר"י דהיינו משום דבתר גופו גריר[ב] ורש"י פי' ידו לא נייח ע"ג קרקע משמע אפי' הוא וידו ונתן לו חבירו לתוך ידו והוציא פטור ואין נראה דבכל ענין שהעבירו חבירו בין על כתפו בין על ידו והוציא חייב דהא קתני אם בטנות מתוכה והוציא חייב אלמא הנחת חפץ ביד בע"ה שהוא וידו ברשות אחת הויא הנחה מדחייב העני שעקר מיד בע"ה וכיון דהויא הנחה כשעוקר גופו עם זה שבידו הרי עוקרו ממקום הנחה: היה

בבא דרישא [א]פטור ומותר לא קתני אלא בבא דסיפא דפטור אבל אסור קשיא מי איכ' בכולי שבת פטור ומותר והאמר שמואל [ב]כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת דפטור ומותר צידת צבי [ג]וצידת נחש ומפיס מורסא כי איצטריך ליה לשמואל פטורי דקא עביד מעשה פטורי דלא קא עביד מעשה איכא טובא מ"מ תרתי סרי הויין פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קא חשיב דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קא חשיב שניהן פטורין והא אתעבידא מלאכה מבינייהו [ג]תניא ר' אומר [ד]מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד ועשה אותה חייב שנים ועשו אותה פטורין איתמר נמי א"ר חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו בעשתה יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורין: בעי מיניה רב מרבי הטעינו חבירו אוכלין ומשקין והוציאן לחוץ מהו עקירת גופו בעקירת חפץ ממקומו דמי ומיחייב או דילמא לא א"ל [ה]חייב ואינו דומה לידו [ו]מאי טעמא גופו נייח ידו לא נייח א"ל

נגח דרישא. הערי חייב ובעל הבית פטור ובעל הבית חייב והערי פטור דפטור מחטאת ומותר לכתחלה דהא לאו עקירה עבד ולא הנחה עבד [ג][שהאחר] הניחה בידו: **פטור אבל אסור.** פטור מחטאת אבל אסור מדבריהם לכתחלה: **לידם לבי ולידם נחש ומפיס מורסא.** כולהו בפ' ר"א אומר האורג בסיפיה והתם מפרש טעמייהו מנא ליה דהו דפטור ומותר: **מורסא.** קוסטורי"ל: **מפיס.** עושר שתפתח ותצא הליחה: **לי איצטריכא ליה.** לאשמעינ' דפטור ומותר בהנך דאית בהו מעשה כגון הני תלת ותו ליכא: **אילא עוכא.** כגון הנך דבבא דרישא: **פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת.** [ד]כגון עקירות שהן תחלת המלאכה דאיכא למגזר דילמא גמר לה אבל הנחות לא מצי למיתי לידי חיוב חטאת דהא ליכא עקירה גבי הלי. ומרבע דקתני בכל חד תרתי דחיובא ועקירה דפטורא דתרתי ליגהו פשט הערי ידו מלאה לפנים הא חדא או שנתן לתוכה בע"ה וידו של עני היתה ריקנית הא תרתי וכן בחלדך. ורבותי' אומרים פשיטות יד לפנים[ה] [לגבי שניהם] בין מלאה בין ריקנית היא תחלת המעשה והוה הוא דקאשיב דהוו להו תרתי בערי ותרתי בבע"ה. כל חיוב ופטור במסכת שבת בחטאת קאי וכשוגג: **מעם אחרת בעשותה.** [ו]מאי טעמא כתיב: **הטעינו חבירו.** שהיה גופו ברה"י והטעינו חבירו דאיהו גופיה לא עקר מידי: **אוכלין ומשקין.** אוכלא דמיילא נקט דבר הצריך לשבת וברך בני אדם להתעסק בהן בשבת: **עקירת גופו.** שעקר את רגליו מן הבית לאחר שנטען: **והיינו דומה לידו.** הפסוטה לפנים וגופו לחוץ ונתן בע"ה לתוכה דפטור בין תנא דמתני' אף לענין שהוציאה: **ידו לא נייח.** הלכך כי הוציאה לא עקר מידו ואין דרך הוצאה בלא עקירה והנחה: **גופו נייח.** ע"ג קרקע והויא עקירה. ל"א[ו] ידו בתר גופו גרירא ל"ג דיתירא היא: בר

ולפריס דגרסי בפ' במה אשה (שם ד' סב.) איידי דאמר ר"מ חייב חטאת א"ל איהו פטור אבל אסור פי' דר"ת קאמר לר"מ לדבריך נמי לכל היותר לא יהא אלא פטור אבל אסור לפי גרסת זו אתי שפיר[ח]: **חצד נחש.** הקשה הה"ג דשמואל אדשמואל דהכא אבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור כר"ש[ט] ומשום צערא דגופא שרי וכפ' כירה (לקמן מב.) אמרינן בדבר שאין מתכוין אבר לה כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה אבל אסור לר"ש דשמואל קאמר דלר"ש דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור ומותר כמו שמואל בסוף האומרת (שם קו.) דולאי פטור ומותר קאמר ועוד אם לא ס"ל כר"ש ומיהו לדידן קי"ל כר"ש דרבא דהוי בתרא אבר כותיה אבר בריש נוטל (שם קמא:)[ז]: **ומפיס מורסא.** בעדיות (פ"ג שם) תנן אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור וא"ת היכי מתחייב אפתיחת פה דמורסא הא אמרינן לקמן בפ' חבית (ד' קמו.) כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח ותירץ ר"ת דהאי נמי עשוי להכניס אויר' ולהוציא ליחה: **פטורי דאתי לידי חיוב חטאת.** מה שפירש"י דעקירות קאמר[א] אינו נראה לר"י חדא דעקירה בלא הוצאה אינה אלא מלטוול בעלמא ואין בה דרך חיוב אבל אם עקר לגמרי אינו נראה לר"ת דהאי נמי עשוי להכניס אויר' ולהוציא לפטור דעני בחטאת ודעשיר בחטאת כדאמרינ' בריש ריב"א דאתי לידי חיוב חטאת היינו אותו שפושט את ידו ומכניסה או מוציאה[ב] דכוותה בבא דרישא חייב חטאת והכא פטור לפי שלא עשה כל המלאכה שחיסר ממנה מעט או עקירה או הנחה והבית ראייה מירושלמי[ג] דקאמר לא אתיא מתני' אלא פטור אגבד החיוב ומשום הכי לא חשיב אלא פטור של אותו שבגבדו חייב למעלה בבבא דרישא כגון פשט הערי את ידו לפנים ונטל בעה"ב כו' וקתני הערי חייב פטורה דידיה חשיב בבבא דרישא בפשט הערי את ידו לפנים וכו' וכן בבע"ה: **שניהם פטורין והא איתעבידא מלאכה מבינייהו.** אינו אלא אמתני' שהרי ריש"ל דשניהם פטורין דהיינו פשט הערי את ידו לפנים[ד] אבל אמתני' דקתמר פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קאמר אבל מעלת לית בהו אלא שניהם פטורין דקתני מתני'[ו] ואמתני' והא איתעבידא מלאכה מבינייהו ולא פריך שיתחייב הראשון[ז] דאין הכי אם עשה הנחה וגמר המלאכה יתחייב הראשון[ח] אלא אשני קא פריך שיתחייב לפי שעל ידו נגמרה המלאכה: **בעשותה.** בכל הספרים גר' העושה את כולה ולא העושה מקצתה יחיד שעשה אותה חייב שנים שעשאוה פטורין פטורים דקרא נראה דבעשותה אלא אם כן דרש ליה אמלאכה כלומר בעשות אותה וכולה מיירי בזה עוקר וזה מניח ואינו אלא כפל מלה וליכא למימר[ט] דב' שעשאוה איירי בג' שעשאוה בגת אחת[ב] בפרק המצניע (לקמן נג. ופס) משמע דאיריכי תרי קראי לזה עוקר וזה מניח ולב' שעשו מלאכה בגת אחת ועוד דבאיתמר נמי דקאי אמתניתין נמי קאמר אלי ליגמע יחיד ועשה אותה וכו' אך קשה דבפרק המצניע (שם.) משמע דזה עוקר וזה מניח ובפרק המצניע (ג"ז שם.) נמי פוטר ר"ש זה אינו יכול וזה אינו יכול אע"פ שהיה במשכן כגון ב' שנושאין את הארון ובירושלמי פרק הזורק אמר תנן אמר זגזחטראות ברשות הרבים כו' היו אמיתן בדיוטא אחת המושיט חייב אמר רב חמא בשם ר' מייסא ובלבד על ידי ב' ופריך בכל אתר אמרת ב' שעשאוה פטורין וכאן אמרת חייבין ומשני שכך היתה עבודת הלוים והשתא מה בכך היתה עבודת במשכן מ"מ הוי ליה לפטור מושיט כיון דשניהם עושין אותה[א] ונראה לר"י דבמושיט אין זה עוקר וזה מניח אלא המושיט עשה עקירה והנחה[ב] ולא קשיא ליה בירושלמי אלא אמה אתינו מחייב מושיט אלא כשהבירו מקבל מידו אבל אם המושיט מניחו על רשות היחיד [אחר] פטור ובכל מקום על ידי הבירו פטור [טפי] כגון ב' שעשאוה וכאן אינו מתחייב אלא על ידי הבירו[ג]: **איתמר** נמי בו'. מימה דמייתי סייעתא מתמעתא לבריתא ופרק קמא דקדושין (ד' ו.) פריך[ד] יהודה ועוד לקרא וי"ל דנזרקה מפי חבורה דקאמר היינו חבורה של תנאים ור"י תירץ[ה] משום דבריי' דלעיל לא מתניתא בי ר' חייא ור' אושעיא[ו]: **עקירת גופו בעקירת חפץ דמי או לא.** נראה לר"י דהכי נמי מצי למיבעי לענין ב'[ז]הנחה כגון שהוציא חפץ לר"ה ועמד שם לפום ולא הניחו ע"ג קרקע אם הנחת גופו הוה כהנחת חפץ או לא ומתמני' דקתני אם בטנות מתוכה והוציא העני חייב ליכא למיפשט דליכא לאוקמא[ז] שהניחו ע"ג קרקע וא"ת ג' וחמתי לא פשיט ממתניתין (ד' יא:) דקתני לא יצא החייט במחטו שמא ישכח וילא ואי עקירת גופו לאו לר"י כלשון אחר דגרס ידו דבתר גופו גרירא בעי עקירה ולמתי דגרס נמי ידו לא נייח מפרש ר"י דהיינו משום דבתר גופו גריר[ב] ורש"י פי' ידו לא נייח ע"ג קרקע משמע אפי' הוא וידו ונתן לו חבירו לתוך ידו והוציא פטור ואין נראה דבכל ענין שהטעינו חבירו בין על כתפו בין על ידו והוציא חייב דהא קתני אם בטנות מתוכה והוציא חייב אלמא הנחת חפץ ביד בע"ה שהוא וידו ברשות אחת הויא הנחה מדחייב העני שעקר מיד בע"ה וכיון דהויא הנחה כשעוקר גופו עם זה שבידו הרי עוקרו ממקום הנחה: היה

הכא מבעשותה שאם נעשית בשתים פטורים. מוס' הכל"ש. כד. דכי האי גוונא. מוס' הכל"ש. כה. דאיצטריך לאתויי סייעתא. מוס' הכל"ש. כו. והוציא. מוס' הכל"ש. כז. דדוקא בעקירה קא בעי אבל. מוס' הכל"ש. כח. דכהנות חפץ דמי כדמשמע פשטא דמתניתין. מוס' הכל"ש. כט. דבענין שתהא עקירה חשובה יותר מהנחה. מוס' הכל"ש. ל. גבי עקירה והנחה מצוי מעל גבי מקום ארבעה דפרין. מוס' הכל"ש. לא. דבדבר ההוה גזרו גזירה לגזירה כדאשכחן לקמן גבי הדלקה. מוס' הכל"ש. לב. כשידו פשוטה לרשות אחרת לא חשובה כמונחת משום דבתר גופו גרירא הילכך לא הויא עקירת היד כעקירת החפץ. מוס' הכל"ש.

ב) לקמן דף קז.. ג) לקמן דף נב:. ד) כס"ל, ד) [מיימר. כס"ס], ה) ס"ל כס"ל, ו) בס"ל: לא, ז) [וע"ע מוס' זבחים נב. ד"ה במלמקבן], ח) [פ"ל ה"ל], ט) ועי' מוס' ב"ב סא. ד"ה ומינבעית וכו' ומומר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלשון ועוד וכו' וע"ע.

תורה אור השלם

1 וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם: ויקרא ד כז

הגהות הב"ח

(א) גמ' מ"ש ידו לא נייח גופו נייח מ"ל ר' מיי:

גליון הש"ס

גמ' וצידת נחש. עיין סנהדרין דף קא ע"א ברש"י ד"ה ולומשין ובמלר שבע סז: רש"י ד"ה פטורי דאתי וכו' בגון עקירות. עיין שבועות דף יד ע"ב תוס' ד"ה מלרבני קמיים: תוס' ד"ה בבא דרישא וכו'. מ"ש איסור דרבנן מיהא איכא. ע' טורי אבן בתוי בתוס' מגיהים דף יג ע"א בד"ה אין מוסיפין: תוס' ד"ה הצד נחש וכו' ולייה לא ס"ל כר"ש. עיין סנהדרין דף פד ע"ב תוס' ד"ה מאן שמעת ליה:

לעזי רש"י

קוסטורי"א [קוריטורי"א]. מוגלה, נוזל מוגלתי.

רבינו חננאל

ד' פטורי דרישא דלית בהן מעשה כלל, דפטור ומותר ניתנו, לא חשיב להן, לפיכך לא קשיא לי. ושמואל נמי דאמר כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבד מהני תלת צידת צבי וצידת נחש ומפיס מורסא דפטור ומותר, לא אמר אלא במדדי דאית בהו מעשה וליתא מלאכה גמורה, אבל כי הני [ד]לית בהו [מעשה] כלל לא אמר. מכל מקום י"ב הווין. פי' בבא (דרישא) [דרישא] קתני פשט הערי את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית הערי חייב בעה"ב פטור, כי נמצא שעקר מרשות הרבים והכניס והניח בהרה"י לפיכך חייב חטאת, אבל בעה"ב שלא עקר כלל וגם לא הניח אלא הערי הוא בא והניח לתוך ידו של בעה"ב פטור ומותר, דהא בעה"ב לא עשה מעשה כלל, הנה שתים אחת לחייב ואחת לפטור. או שנטל הערי מתוך ידו של בעה"ב והוציא ערי [חייב ש]נמצא כי עקר מרה"י והניח לרה"ר אבל בעה"ב שלא עקר ולא הניח פטור ומותר, הנה הערי עוד חייב ובעה"ב פטור, נמצאו שתים אחרות. וכן כיוצא בבא שניה בעה"ב חייב שתים והערי פטור בשתיהן, נמצא בהני תרתי בבי ח', ד' מנהגן חייבי חטאת וד' מנהגן [ומותרין] (ותרין) בעה"ב פטורין דהא לית בהו מעשה כלל, וכיון לפיכך לא חשיב להו האי תנא. ובבא חליתאה פשט הערי את ידו לפנים ונטל בעה"ב מתוכה, נמצא הערי עקר ובעה"ב הניח שניהם עשו מעשה, מיהו ולא אחד מהן עשה מעשה כולו אלא מקצתו וקיימא לן שנים שעשו מלאכה פטורין לפיכך שניהם פטורין, הנה שתים לפטור אחד הערי ואחד בעה"ב. ועוד קתני סיפא או שנתן בעה"ב חפץ לתוך ידו של עני והוציאו הערי שניהם פטורין, נמצאו בעה"ב עקר בפנים והערי הניח מבחוץ לפיכך שניהם פטורין, הנה שתים אחרות. וכן נמצא בבבא ד' פטורי כיוצא באילו, נמצאו שיתסרי בד' בבי, הסר מהם ד' ראשונים דפטור ומותר דלית בהן [מעשה] דלא חשיב להן נשתיירו י"ב, והיאך שנינו ד' בפנים ד' בחוץ שהן ח' בלבד. ושנינן פטורי כיוצא דאתי בהן לידי חיוב חטאת הוא חשיב התנא, אבל פטורי דלא אתי בהן לידי חיוב חטאת לא קתני. וזה פירושו פשט הערי את ידו לפנים שיש בה חפץ שעקרו מרה"ר והכניסו לרה"י ולא הניחו וכיון שלא הניחו אין לו [אלא] אסור, ואילו הניחו היה חייב חטאת, וזהו פטור אבל אסור דאתי לידי חיוב חטאת. אבל בעה"ב שנטל חפץ מידו של עני בבא דרישא וכו'. מ"ש איסור דרבנן מיהא איכא. ע' טורי אבן בתוי בתוס' מגיהים דף יג ע"א בד"ה אין מוסיפין: תוס' ד"ה הצד נחש וכו' ולייה לא ס"ל כר"ש. עיין סנהדרין דף פד ע"ב תוס' ד"ה מאן שמעת ליה:

רבינו חננאל

ד' פטורי דרישא דלית בהן מעשה כלל, דפטור ומותר ניתנו, לא חשיב להן, לפיכך לא קשיא לי. ושמואל נמי דאמר כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבד מהני תלת צידת צבי וצידת נחש ומפיס מורסא דפטור ומותר, לא אמר אלא במדדי דאית בהו מעשה וליתא מלאכה גמורה, אבל כי הני [ד]לית בהו [מעשה] כלל לא אמר. מכל מקום י"ב הווין. פי' בבא (דרישא) [דרישא] קתני פשט הערי את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית הערי חייב בעה"ב פטור, כי נמצא שעקר מרשות הרבים והכניס והניח בהרה"י לפיכך חייב חטאת, אבל בעה"ב שלא עקר כלל וגם לא הניח אלא הערי הוא בא והניח לתוך ידו של בעה"ב פטור ומותר, דהא בעה"ב לא עשה מעשה כלל, הנה שתים אחת לחייב ואחת לפטור. או שנטל הערי מתוך ידו של בעה"ב והוציא ערי [חייב ש]נמצא כי עקר מרה"י והניח לרה"ר אבל בעה"ב שלא עקר ולא הניח פטור ומותר, הנה הערי עוד חייב ובעה"ב פטור, נמצאו שתים אחרות. וכן כיוצא בבא שניה בעה"ב חייב שתים והערי פטור בשתיהן, נמצא בהני תרתי בבי ח', ד' מנהגן חייבי חטאת וד' מנהגן [ומותרין] (ותרין) בעה"ב פטורין דהא לית בהו מעשה כלל, וכיון לפיכך לא חשיב להו האי תנא. ובבא חליתאה פשט הערי את ידו לפנים ונטל בעה"ב מתוכה, נמצא הערי עקר ובעה"ב הניח שניהם עשו מעשה, מיהו ולא אחד מהן עשה מעשה כולו אלא מקצתו וקיימא לן שנים שעשו מלאכה פטורין לפיכך שניהם פטורין, הנה שתים לפטור אחד הערי ואחד בעה"ב. ועוד קתני סיפא או שנתן בעה"ב חפץ לתוך ידו של עני והוציאו הערי שניהם פטורין, נמצאו בעה"ב עקר בפנים והערי הניח מבחוץ לפיכך שניהם פטורין, הנה שתים אחרות. וכן נמצא בבבא ד' פטורי כיוצא באילו, נמצאו שיתסרי בד' בבי, הסר מהם ד' ראשונים דפטור ומותר דלית בהן [מעשה] דלא חשיב להן נשתיירו י"ב, והיאך שנינו ד' בפנים ד' בחוץ שהן ח' בלבד. ושנינן פטורי כיוצא דאתי בהן לידי חיוב חטאת הוא חשיב התנא, אבל פטורי דלא אתי בהן לידי חיוב חטאת לא קתני. וזה פירושו פשט הערי את ידו לפנים שיש בה חפץ שעקרו מרה"ר והכניסו לרה"י ולא הניחו וכיון שלא הניחו אין לו [אלא] אסור, ואילו הניחו היה חייב חטאת, וזהו פטור אבל אסור דאתי לידי חיוב חטאת. אבל בעה"ב שנטל חפץ מידו של עני בבא דרישא וכו'. מ"ש איסור דרבנן מיהא איכא. ע' טורי אבן בתוי בתוס' מגיהים דף יג ע"א בד"ה אין מוסיפין: תוס' ד"ה הצד נחש וכו' ולייה לא ס"ל כר"ש. עיין סנהדרין דף פד ע"ב תוס' ד"ה מאן שמעת ליה:

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה ז טור שו"ע או"ח סי' שמז: ד ב מיי' שם הל' ח:

תוס' ישנים

א) ל"ל ר"ל דמ"מ לאיסור שבת פטור ומותר: ב) וכס"ל פי' מ"ד מהמה פטיטא ליה כה ואפ"ה בעי על עקיה כו' כדפריך לקמן (ה.) לדלמא אתה לא בעי אבל עקיר' בעי: ג) ולרש"ל שמחלק בין עקיה לנהמה בעקיה אסור בעקיה אסור כמעקיה אסר כי היכי דהנמה אסר ביה בעה"ב שהוא ולו בכשות ל' הוי הנמה ול"ל דגבי הנמה מודה הקונטרס שיש מולוק אבל בעקיה אמתיבי עפי אפי' הוי ידו בכשות שהוא שם לא הוי עקיה כיון דלא מ ע"ג קרקע:

מוסף תוספות

א. כמו מושיט כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבן נח. תוס' הכל"ש. ב. ולא היה יכול ליטלו אם לא שהושיט לו. פסקי הכל"ש סימן ל'. ג. דאפילו קטן אוכל נבלות ב"ד מצווין להפרישו כ"ש גדול שלא יסייע לו. פסקי הכל"ש סימן ל'. ד. והא דקתני הערי חייב סימנא בעלמא אם הי' ישראל חייב. תוס' הכל"ש. ה. כמוס' הכל"ש מוסיף: דנראה כונתן לו להדיא. ז. דלעולם בישראל מיירי ואע"ג דאיכא איסורא דלפני איירינן הכא אלא באיסורי שבת, וקרי ליה פטור ומותר. פסקי הכל"ש סימן ל'. ז. ואי הוי משום סכנה לכו"ע שרי. תוס' הכל"ש. ח. דההוא פטור גדול שלא יסייע לו. פסקי הכל"ש סימן ל'. ד. והא דקתני הערי חייב סימנא בעלמא אם הי' ישראל חייב. תוס' הכל"ש. ה. כמוס' הכל"ש מוסיף: דנראה כונתן לו להדיא. ז. דלעולם בישראל מיירי ואע"ג דאיכא איסורא דלפני אחר ואמר להו לרבנן מותר